

TANTAS VARIAT VICES, CREDE FORTUNIS CADUCIS HOMINUM id est noli credere.¹⁸ Loquitur enim yronice et yronia debet exponi per contrarium: CREDE id est noli credere.¹⁸ (16) BONIS FUGACIEBUS cuiusmodi sunt omnia bona Fortune quod patet ex hoc quod (17) CONSTAT POSITUMQUE EST id est stabilitum ETERNA LEGE UT NICHIL GENITUM¹⁹ CONSTET id est immutabile permaneat. Nichil enim immutabile nisi solus Deus.

[II p 4]

TUM EGO prosa quarta huius¹ libri secundi.¹ Postquam Philosophia ostendit supra non esse conquerendum de Fortuna propter bona que Boecio in preterito contulit. Hic ostendit non esse conquerendum de Fortuna propter bona que ei in presenti dereliquit. Et circa hoc duo facit. Primo docet ^{eum} ~~enim~~ in presenti plurima bona Fortune habere, licet non ita habundet in omnibus sicut prius. Secundo ostendit securiorem uitam esse que nec nimis habundat nec nimis eget quam illa que in alterutro excedit metro quarto ibi QUISQUIS VOLET. Circa primum duo facit. Primo enim

---

-----
 18 id est noli credere loquitur enim yronice et yronia debet exponi per contrarium credere id est noli credere (yrona D)RD yronia est id est noli credere PO yronia est credere id est noli credere J /
 19 genitum RPO gemitum J /

1 huius libri secundi R huius secundi JO libri secundi D /

inducitur Boecius se in preterito felicem fuisse concedens sed suam infelicitatem presentem plangens. Secundo inducitur Philosophia ipsum in presenti felicem esse ostendens ibi (~~X~~⁶) SED QUOD TU. Dicit ergo primo (1) TUM EGO scilicet Boecius O, INQUAM, NUTRIX OMNIUM VIRTUTUM dicitur autem Philosophia nutrix omnium uirtutum quia nisi per sapienciam sciat aliquis quid sit faciendum et quid non nec habere nec conseruare poterit uirtutem VERA COMMEMORAS² NEC POSSUM^{u5} INFICIARI id est negare VELOCISSIMUM CURSUM PROSPERITATIS MEE. SED HOC EST QUOD COQUIT id est anxiat animum VEHEMENCIOUS RECOLENTEM scilicet preteritam felicitatem. NAM IN OMNI ADVERSITATE FORTUNE INFELICISSIMUM GENUS INFORTUNII EST FUISSE FELICEM scilicet et non esse. Sunt enim duo genera infortunii: unum continuum aliud interpolatum prosperitate et aduersitate. Primum est infelix; secundum uero infelicius eo quod primum ex consuetudine minus nocet. Unde Seneca ad Serenam^u de tranquillitate animi: tolerabilius faciliusque est non acquirere quam amittere, ideoque⁴ letiores uidebis quos numquam Fortuna respexit quam quos deseruit.⁵ Idem⁶ ad Heluiam⁶ matrem suam de

a IX viii, c. 3

~~*/~~

-----
 2 commemoras RPD commemorans JO / 3 possum R possumus corr. J
 possum' D possumus PO / 4 ideoque JDO ideo RP / 5 No^a ante
 deseruit del. J / 6 idem ad heluiam R item ad hespian P quod ad
 helbiam J idem ad esbiam D idem ad heluiam (ex hesbiam) O /

^a
 consolacione filii: unum habet assidua infelicitas bonum: quod
 quos semper uexat indurat. Deinde cum dicit (6) SED QUOD TU
 inducitur Philosophia ostendens Boecium in presenti esse felicem.
 Et est hic aduertendum quod uera felicitas non potest consistere
 aliquo modo in rebus fortuitis et transitoriis sicut probabit
 Philosophia infra. Et ideo illi qui adeptione talium rerum se
 felices estimant⁷ uel earum amissione infelices falsa opinione
 decipiuntur.⁸ Sed quia subito non potest immutari opinio hominum,
 ideo primo Philosophia miseris condescendens supponendo cum eis in
 bonis transitoriis felicitatem consistere, ostendit Boecium in
 presenti ex maiori parte felicem fuisse et ideo de Fortuna non
 conquerendum. Secundo occasione ex dictis Boecii accepta probat
 neminem huiusmodi felicitatem totaliter assecutum esse ibi⁹ (35)
 ET HEREANT, INQUAM. Dicit ergo Philosophia O Boeci, tu conquereris
 te infelicem esse in presenti: utique magis procedit hec querimonia
 ex tua falsa estimacione quam ex condicione rerum. Et hoc est (6)
 SED QUOD TU O Boeci LUIS SUPPLICIUM FALSE OPINIONIS, ID NON POSSIS
 IURE REBUS IMPUTARE. Tum ut geram¹¹ morem oppinioni tue adhuc
 ostendam te esse¹² felicem. (8) NAM SI HOC NOMEN INANE scilicet

a XII ii, c. 3

-----
 7 estimant JR estimabant PO existimabant D / 8 decipiuntur JR
 decipiebantur PO / 9 ibi O om. RJP / 10 O boeci... sed
 quod tu (conqueris JR) OJR om. P / 11 geram RPO gerem J /
 12 te esse R te PJO /

quod ego iudico inane quamuis tu non ¹³ FORTUITE FELECITATIS
 MOVET scilicet affectum tuum LICET id est licitum est UT REPUTES
 id est computes MECUM QUAM PLURIBUS MAXIMISQUE HABUNDES. IGITUR
 SI QUOD ¹⁴ IN OMNI CENSU TUE FORTUNE scilicet quando te felicem
 reputasti PRECIOSISSIMUM POSSIDEBAS, ID TIBI DIVINITUS ADHUC
 ILLESUM INVIOLATUMQUE SERVATUR, POTERISNE MELIORA QUEQUE RETINENS
 CAUSARI id est conqueri IURE DE INFORTUNIO ¹⁵ ? quasi diceret non
 sed preciosissima queque sunt tibi conseruata. Quod probat dicens
 (15) ATQUI ILLUS PRECIOSISSIMUM DECUS HUMANI GENERIS SYMACHUS ¹⁶
 SOCER scilicet tuus VIGET INCOLUMIS qui non tantum est preciosissimum
 humani generis ¹⁶ sed et illud est QUOD TU EMERES NON SEGNIS PRECIO
 VITE quasi diceret tantum diligis eum quod uitam tuam pro eo
 impenderes, ¹⁷ nec mirum quia ipse est VIR TOTUS FACTUS EX SAPIENCIA
 VIRTUTIBUSQUE qui scilicet ^N INGEMISCIT TUIS INIURIIS SECURUS SUARUM
 scilicet iniuriarum quod patet ex hystoria ¹⁸ huic operi premissa.
 (18) VIVIT UXOR scilicet tua INGENIO MODESTA PUDORE PUDICICIE
 PRECELLENS ceteras ET UT BREVITER OMNES EIUS DOTES id est uirtutes
 INCLUDAM, PATRI scilicet Symacho SIMILIS EST. Hic color rethoricus
 quem frequentacionem uocat Tullius libro quarto rethorice secunde ¹⁸

2 Ad Her. IV x 1, 52

-----
 13 tu non RPO te (in ras. ?) non J / 14 si quod R si quid PJO /
 15 infortunio RPO infortuno J / 16 symachus (-macus RO) . . .
 humani generis RPO om. J / 17 impenderes RP inpendens JO /
 18 hystoria RPO historia J /

et est cum res in tota causa disperse coguntur in unum locum.
 (21) VIVIT INQUAM ^{TIBI} id est ad consolacionem tuam TANTUM SERVAT
 SPIRITUM scilicet suum EXOSA HUIUS VITE QUOQUE UNO FELICITATEM
 TUAM scilicet presentem MINUI VEL id est saltem IPSA id est ego
 CONCESSERIM, TABESCIT DESIDERIO LACRIMIS AC DOLORE TUI¹⁹ (25)
 QUID DICAM ? color rethoricus qui dicitur occupacio de quo dictum
 est supra prosa secunda LIBEROS id est filios tuos legitimos
 CONSULARES QUORUM ELUCET SPECIMEN id est similitudo PATERNI id est
 tui VEL AVITI²⁰ id est Symachi qui fuit auus eorum ex parte matris
 INGENII UT IN ID ETATIS²¹ PUERIS quasi diceret similes sunt patri
 uel auo in prudencia quantum²² etas permittit. (27) CUM IGITUR²³
 MORTALIBUS SIT PRECIPUA CURA VITE RETINENDE quia unumquodque
 nititur naturaliter²⁴ ad saluandum uitam O TE FELICEM supple dico
 CUI SUPPETUNT ILLA QUE NEMO DUBITAT CARIORA ESSE VITA. (30) QUARE
 SICCA IAM LACRIMAS scilicet ex quo tantam retines felicitatem noli
 iam conquerendo flere. NONDUM EST AD UNUM id est adeo OMNIS
 FORTUNA EXOSA scilicet ut sic conqueri debeas NEC INCUBUIT TIBI
 TEMPESTAS NIMIUM VALIDA QUANDO TENACES HERENT ANCHORE et est hic

*SITUA BONA
COGNOSCAS?*

-----
 19 lacrimis ac dolore tui RO ac lacrimis doloris P lacrimis ac
 doloris tui J / 20 auiti scripsi auitii PeG aui tui RPJMOD /
 21 id etatis RPO hiis etatis J / 22 quantum PO ^{quanta} RJ / 23 igitur
RPO ergo J / 24 nititur naturaliter RPO naturaliter nititur J /

color rethoricus quem Tullius quarto rethorice secunde uocat
 ymaginacionem. ANCHORAS TENACES uocat prenominatos amicos Boecii.
 Sicut enim anchora retinet nauem ne totaliter tempestati succumbat,
 sic sua consolacione amici retinent hominem impetu Fortune agitatum
 ne totaliter a sua stabilitate²⁵ deiciatur. Unde dicit sic quod
 (32) HERENT TENACES ANCHORE id²⁶ est amici²⁶ affectu inseparabiles
 QUE scilicet anchore NEC SOLAMEN PRESENTIS temporis NEC SPEM
 FUTURI ABESSE scilicet tibi PACIANTUR. Deinde cum dicit (35) ET
 HEREANT hic occasione dictorum Boecii probat felicitatem fortuitam
 nemini totaliter euenisse. Et²⁷ circa hoc tria facit. Primo enim
 ponit ipsa uerba Boecii. Secundo eorum occasione ostendit
 (felicitatem fortuitam) nemini totaliter euenisse ibi²⁷ (38) ET ILLA:
 PROMOVIMUS. Tercio ostendit ueram felicitatem in rebus fortuitis²⁸
 consistere non posse ibi (72) QUID IGITUR²⁹ O MORTALES. Primo ergo
 inducitur Boecius maiorem partem sue felicitatis remanere concedens
 et quedam minora abesse plangens. Continuacio: tu Philosophia
 dixisti quia adhuc remanentibus amicis (32) HERENT ANCHORE TENACES ET
 ego Boecius PRECOR QUOD HEREANT; NAMQUE ILLIS MANENTIBUS UTCUMQUE

a: Cf. Ad Her. IV x]ix, 62

-----
 25 stabilitate JO subtilitate stabilitate R subtilitate P /

26 id est amici JR amice P amici Q / 27 et circa . . . euenisse

ibi R (fortuitam felicitatem Q) om. JP / 28 fortuitis RPO

fortunis J / 29 quid igitur R quid sunt PJO /

id est qualitercumque RES SE HABEANT³⁰ ENATABIMUS id est³¹
 euadendo presentem aduersitatem Fortune SED O Philosophia tu
 VIDES QUANTUM ORNAMENTIS NOSTRIS id est quantum de exterioribus
 bonis quibus ornari uidebamus DECESSERIT.³² Deinde cum dicit
 (38) ET ILLA probat felicitatem fortuitam nemini posse totaliter
 euenire. Et circa hoc duo facit. Primo inducitur Philosophia
 planctum Boecii de paucorum defectu reprehendens. Secundo
 probacionem predictam ponens ibi (41) QUIS EST ENIM TAM COPIOSE.
 Dicit ergo primo (38) ET ILLA scilicet Philosophia INQUIT
 PROMOVIMUS ALIQUANTULUM scilicet animum tuum ad consolacionem
 SI NONDUM PIGET TE TOCIUS TUE SORTIS scilicet³³ quia melior³³ pars
 tibi salua manet SED DELICIAS TUAS FERRE id est sustinere NON
 POSSUM QUIA³⁴ TAM LUCTUOSUS ATQUE ANXIUS QUI QUERARIS ALIQUID
 ABESSE TUE BEATITUDINI scilicet quam tu beatitudinem reputas cum
 uere beatitudo non sit. Deinde cum dicit (41) QUIS EST ENIM³⁵
 probat felicitatem fortuitam in qua miseri beatitudinem ponunt
 nulli posse totaliter euenire. Et hoc duplici ratione quarum
 prima talis. Illa felicitas nulli totaliter prouenit cui status
 suus in aliquo displicet, sed nullus inuenitur felicitate fortuita

*Does it
 really have
 quia ... qui?
 Healer qui only*

-----
 30 habeant RPO habent J / 31 id est JO scilicet R quia P /
 32 decesserit JO abscesserit RP / 33 scilicet quia melior RO quia
 scilicet melior P quia melior J / 34 quia RPO quid in ras. J /
 35 enim RPO enim qui J /

tam felix³⁶ cui status suus in aliquo non displiceat, ergo etc.
 Istam rationem primo innuit cum dicit (41) QUIS EST ENIM TAM
 COPIOSE FELICITATIS id est tam copiose felix QUI NON RIXETUR EX
 PARTE ALIQUA CUM QUALITATE SUI STATUS quasi diceret nullus.
 Secundo cum dicit (43) ANXIA probat minorem istius rationis sic.
 Ille³⁷ status^u unicuique displicet per quem non acquiritur aliquid
 quod optat nec retinere potest quod delectat. Sed talis est status
 felicitatis fortuite eo quod bona humana in quibus consistit
 huiusmodi felicitas nec totaliter proueniunt nec perpetuo subsistunt.
 Quare etc. Unde dicit (43) ANXIA EST ENIM RES CONDICIO HUMANORUM
 BONORUM ET TALIS QUE VEL NUMQUAM PROVENIAT TOTA VEL NUMQUAM
 PERPETUA SUBSISTAT. Quod autem non tota proueniat exemplariter
 probat dicens (46) HUIC CENSUS EXUBERAT SED EST PUDORI DEGENER
 SANGUIS id est ignobilitas quia forte est seruilis condicionis.
 Et dicitur sanguis seruilis degener quia homines naturaliter
 liberi sunt et per seruitatem^u degenerant a natura. (47) HUNC
 NOBILITAS NOTUM FACIT^{A 38} SED INCLUSUS ANGSTIA REI FAMILIARIS
 scilicet oppressus egestate MALLET ESSE IGNOTUS. (49) ILLE
 UTROQUE scilicet censu et nobilitate CIRCUMFLUUS DEFLET VITAM
 CELIBEM id est solitariam uel castam sine uxore quia forte non
 potest aliam ducere ET ILLE³⁹ NUPCIIS FELIX scilicet habendo

---

-----
 36 tam felix RPO felix J / 37 ille RPO iste J / 38 facit J
 fac' R faciat PO / 39 ille J iste R ita PO /

uxorem ^R OBUS LIBERIS ALIENO HEREDI NUTRIT CENSUM. (51) ALIUS
^A PROLE LETATUS FILII FILIEVE DELICTIS⁴⁰ MESTUS ILLACRIMET. (52)
 ICCIRCO NEMO CONCORDAT FACILE CUM CONDICIONE SUE FORTUNE; INEST
 ENIM SINGULIS QUOD INEXPERTUS IGNORET scilicet et ideo ignorando
 cupiat alterius fortunam et EXPERTUS EXHORREAT. Tercio ibi (54)
 ADDE QUIA posset aliquis dicere quod uerum est quod nullus
 complacet statu suo cui deest magnum bonum fortuitum sicut patet
 in exemplis adductis. Sed defectus alicuius modici boni non
 tollit complacenciam status nec impedit quin homo sit totaliter
 felix. Hoc excludit tali ratione quia quanto aliquis felicior
 est tanto delicacior; quanto autem aliquis delicacior tanto magis
 defectu alicuius modici⁴¹ grauatur. Et ita felicissimis minima
 subtrahunt complementum beatitudinis. Unde dicit (54) ADDE scilicet
 ad predicta QUOD FELICISSIMI CUIUSQUE⁴² DELICATISSIMUS EST SENSUS
 ET NISI CUNCTA SUPPETANT AD NUTUM, INSOLENS id est impaciens OMNIS
 ADVERSITATIS quia cum sit delicatus nullam pati potest MINIMIS
 QUOQUE PROSTERNITUR a sua felicitate; ADEO PEREXIGUA SUNT id est
 ualde exigua QUE FORTUNATISSIMIS⁴³ DETRAHUNT SUMMAM id est
 perfeccionem BEATITUDINIS. Deinde cum dicit (59) QUAM MULTOS

-----
 40 delictis RPO delectis in ras. J / 41 modici JO modici boni R
 boni modici P / 42 cuiusque RPO cuius J / 43 fortunatissimis RPO
 fortunatissimus J /

ponit aliam rationem talem. Ille res non faciunt hominem totaliter felicem cuius status plus complacet ex dispositione animi quam ex condicione rei sed tales sunt res fortuite quod⁴⁴ ad eas plus complacet homini status suus ex dispositione animi quam ex condicione rei. Ergo etc. Minor probatur per hoc quod una et eadem res quam unus iudicat spectare ad miserium alius reputat spectare ad felicitatem. Et sic patet una pars minoris scilicet statum hominis non complacere sibi ex condicione rerum fortuitarum. Unde dicit alloquendo hominem qui suam fortunam miseriam reputavit (59) QUAM MULTOS ESSE CONIECTES QUI SESE CELO PROXIMOS scilicet felicissimos ARBITRENTUR SI PARS MINIMA EIS CONTINGAT DE RELIQUIIS FORTUNE TUE ? Verbi gracia (61) HIC LOCUS QUEM TU EXILIUM VOCAS et ad miseriam spectare reputas INCOLENTIBUS PATRIA EST et ita eorum iudicio ad felicitatem spectans et ita est de aliis. Unde uniuersaliter de rebus fortuitis concludit quod (62) ADEO NICIL EST MISERUM NISI CUM PUTES id est nisi ex reputacione animi CONTRAQUE OMNIS SORS BEATA EST EQUITATE TOLERANTIS. Et hoc est alia pars minoris scilicet quod status alicuius complacet ei ex dispositione animi. Quod probat per hoc quod subditur quod nullus status quantumcumque rebus fortuitis abundans sit in tantum complacet quin si motus fuerit homo ad impacientiam nolit⁴⁵ eum commutare. Unde dicit (64) QUIS EST

-----
 44 quod PO eo quod J om. R. / 45 nolit PO uelit RJ /

ILLE TAM FELIX scilicet⁴⁶ felicitate fortuita⁴⁶ QUI CUM DEDERIT
 MANUS IMPACIENCIE id est cum factus fuerit impaciens STATUM SUUM
 MUTARE NON OPTET ? Unde in principio Sermonum querit Oracius
 quo modo est quod cuilibet homini suus status displicet et alterius
 placet, unde dicit

Qui fit, Mecenas, ut nemo quam sibi sortem
 Seu ratio dederit seu sors obiecerit, illa
 Contentus uiuat, laudet diuersa sequentes?

Et manifestat hoc per exempl^a de milite qui iam emeritus laudat
 statum mercatorum; mercator econtra experiens pericula marina
 laudat miliciam. Similiter legis periti laudant agricolas et
 agricole urbanos. Quilibet enim cum occurrit sibi in⁴⁷ statu ~~suo~~
 aliquid quod⁴⁷ displicet statim optat mutare statum suum. Unde
 iste Boecius libro De Disciplina Scolarum⁴⁸ narrat de quodam quem
 uocat filium inconstancie qui primo studio litterarum indulgens
 atque earum laboriosa acquisitione pertesus⁴⁸ mercator factus est.
 Sed cum nauigando prouocatus esset ad nauseam⁴⁹ ortolanus fieri⁴⁹
 uoluit; deficiente^u yero legumine ad miliciam se transtulit.

d Cf. De Disciplina Schol. MS Paris. lat. 18424, 173r, 14.

-----
 46 scilicet felicitate fortuita RO scilicet fortuita felicitate J
 secundum felicitatem fortuitam P / 47 in statu suo aliquid quod R
 in statu suo quod P in statu aliquid quod JO / 48 pertesus O
 pcesus R fessus J processus P / 49 ortolanus fieri RP eciam
 ortolanus fieri J (et h.f. O) /

Sed uisis hostium incursibus tucius estimauit studio ^{oracionis} ~~Catonis~~⁵⁰
 inhyare, cuius questionum cum difficultatem enodare non posset
 uxoris amplexibus uacare disposuit. Visis autem undique
 uirginibus in tedium ductus parentibus respondit: 'inprobo
 corruptas lectos detestor aniles; nil michi cum feda uirgine
 solus ero.' Spretis⁵¹ igitur predictis astronomie studuit quam
 quia sine labore in turris⁵² eleuacione comprehendere non potuit
 statum humanum detestans, 'utinam', inquit, 'humanitatem possem
 exuere asininitatemque induere specie permutata.' Sic igitur⁵³
 licet per inconstanciam statum homines non mutant tamen nullus
 inuenitur cui aliquando status suus non displicat aliquando
 aduersitate occurrente quod multis modis in uita humana contingit.
 Propter quod dicit (66) QUAM MULTIS AMARITUDINIBUS DULCEDO HUMANE
 FELICITATIS RESPERSA EST ! que eciam si nullam amaritudinem
 annexam haberet tamen hoc quod secundum desiderium retineri non
 potest totaliter hominem felicem esse non sinit. Propter quod
 dicit (67) QUE scilicet humana felicitas QUAMVIS VIDEATUR ESSE
 IOCUNDA FRUENTI TAMEN scilicet in hoc est imperfecta quod RETINERI
 NON POTEST QUOMINUS id est ut⁵⁴ non ABEAT⁵⁵ CUM VELIT. Unde ex

---

-----
 50 Catonis R oracionis P oratonis J cratonis OPeGM cyceronis D /
 51 spretis JPeGMD scriptis PO septis R / 52 turris RO turis J
 terris P / 53 igitur RPO ergo J / 54 id est ut RO id est J
 scilicet ut P / 55 abeat P habeat RJO /

predictis omnibus concludit dicens (69) LIQUET IGITUR⁵⁶ QUAM
 MISERA SIT BEATITUDO RERUM MORTALIUM QUE utique uera beatitudo
 non est QUE NEC APUD EQUANIMOS PERPETUA PERDURAT NEC ANXIOS TOTA
 DELECTAT. Deinde cum dicit (72) QUID IGITUR⁵⁷ O MORTALES ostendit
 quod uera felicitas in rebus fortuitis consistere non potest. Et
 circa hoc duo facit. Primo ostendit ubi debet homo radicem uere
 felicitatis querere; secundo quod non potest in rebus fortuitis
 consistere ibi (78) ATQUE UT AGNOSCAS. Circa primum considerandum
 quod beatitudo uera duplex est: quedam perfecta que habetur⁵⁸
 post hanc uitam quedam imperfecta que⁵⁹ in uita ista haberi potest,⁵⁹
 quam posuerunt philosophi consistere in operatione optime uirtutis.
 Unde radix talis beatitudinis est tranquillitas animi ex moderacione
 et sedacione passionum per habitus uirtutum. Per talem autem
 tranquillitatem homo simpliciter sui compos efficitur ut passionibus
 non substernatur.⁶⁰ Ita autem tranquillitas non est querenda in
 rebus exterioribus sed solum habet esse in animo hominis. De ista
 ergo beatitudine loquens Philosophia docet⁶¹ ubi est querenda⁶¹
 dicens (72) QUID IGITUR⁶² O MORTALES EXTRA id est in rebus

-----
 56 igitur RPO ergo J / 57 igitur RPO ergo J / 58 h̄r̄ in ras. J /
 59 que in uita ista haberi potest (possit J) JO (quedam in hac uita
 haberi potest R) om. P / 60 substernatur RO subsisternatur J
 subalternatur P / 61 docet ubi est querenda PO docet ubi querenda
 est R om. J / 62 igitur PO ergo RJ /

exterioribus et fortuitis PETITIS FELICITATEM INTRA VOS POSITAM ?
 quasi diceret ignoranter agitis unde subdit ERROR INSCICIAQUE⁶³
 id est ignorancia VOS CONFUNDIT. (74) OSTENDAM BREVITER TIBI
 CARDINEM id est radicem SUMME FELICITATIS. (75) ESTNE TIBI
 ALIQUID PRECIOSIUS TE IPSO ? NICIL INQUIES. (76) IGITUR SI TUI
 COMPOS FUERIS per tranquillitatem scilicet animi POSSIDEBIS QUOD
 NEC TU AMITTERE VELIS scilicet⁶⁴ delectacionem in operacione
 uirtutis perfecte NEC FORTUNA POSSIT AUFERRE. Deinde cum dicit
 (78) ATQUE UT AGNOSCAS⁶⁵ ponit triplicem racionem ad ostendendum
 quod uera felicitas non potest consistere in rebus fortuitis.
 Secundam ponit ibi ADHUC terciam uero ibi (91) ET QUONIAM. Prima
 ratio sumitur ex diffinicione uere beatitudinis et⁶⁶ est huiusmodi.
 Beatitudo⁶⁶ est rationalis nature summum bonum, sed⁶⁷ quod potest
 rationali nature auferri non est summum bonum quia melius est⁶⁷
 bonum quod auferri non potest quam quod potest auferri. Ergo in
 eo quod potest rationali nature auferri non consistit beatitudo.

-----
 63 inscīaq₃ J inscia R miseriaque P inscienciaque Q / 64 scilicet
RPO sed J / 65 agnoscas JO cognoscas RP / 66 et est huiusmodi
 beatitudo Q et est talis beatitudo R huius beatitudo est P est
 huius beatitudo J / 67 sed quod potest rationali nature auferri non
 est summum bonum quia melius est DM sed quod rationali nature aufertur
 non est summum bonum quia melius est J quia melius est R sed melius
 est PPeGO /

Sed talia sunt omnia fortuita. Dicit ergo (78) ATQUE⁶⁸ UT
 AGNOSCAS BEATITUDINEM NON CONSTARE IN HIIS REBUS FORTUITIS, SIC
 COLLIGE id est per tales rationes conclude. (79) SI BEATITUDO
 EST SUMMUM BONUM NATURE DEAGENTIS id est uiuentis RACIONE NEC⁶⁹
 EST SUMMUM BONUM QUOD ULLO⁷⁰ MODO ERIPI POTEST, QUONIAM ILLUD
 QUOD NEQUEAT AUFERRI PRECELLIT, MANIFESTUM EST QUOD INSTABILITAS
 FORTUNE NON POSSIT ASPIRARE AD BEATITUDINEM PERCIPIENDAM. Deinde
 cum dicit (84) ADHUC ponit rationem secundam et sumitur a
 diffinitione et primo ponit rationem que talis est. Ille qui felix
 est felicitate fortuita⁷² aut scit eam mutabilem aut nescit. Si
 nescit, ignorans est et per consequens infelix. Si scit, necesse
 est ut⁷³ metuat ne⁷³ amittat. Cui autem continuus metus inest
 felix esse non potest. Unde dicit (84) ADHUC scilicet ad predicta
 addam aliam rationem ILLE QUEM CADUCA id est fortuita FELICITAS
 VEHIIT VEL SCIT EAM ESSE MUTABILEM VEL NESCIIT. (86) SI NESCIIT,
 QUENAM BEATA SORS ESSE POTEST CECITATE⁷⁴ IGNORANCIE ? quasi
 diceret nulla. (87) SI SCIT, METUAT NECESSE EST NE AMITTAT QUOD
 AMITTI POSSE NON DUBITAT; QUARE⁷⁵ CONTINUUS TIMOR NON SINIT ESSE

-----
 68 atque RPO atqui J / 69 nec JOMD nature RPPeG / 70 ullo JOMD
 nullo RPPeG / 71 adhuc RPO ad hec J / 72 felicitate fortuita RPO
 fortuita felicitate J / 73 quod metuat ne RO ut metuat ne P quod
 quod metuat ne J / 74 cecitate RPO cecitati J / 75 quare RP
 quia JO /

FELICEM. Secundo ibi (89) AN SI excludit quandam responsionem quia⁷⁶ posset aliquis dicere quod non timet eius amissionem⁷⁶ quia non curat utrum amittatur uel non. Sed si sic est, dicit Philosophia, igitur⁷⁷ exile bonum fuit quia magnum et summum necessario non potest negligere. Sed in exili bono non potest esse beatitudo, cum sit summum bonum. Unde dicit (89) AN SI AMISERIT NEGLIGENDUM PUTAT ? quasi diceret non quia (90) SIC QUOQUE PEREXILE id est ualde exile BONUM EST QUOD EQUO ANIMO FERATUR AMISSUM. Deinde cum dicit (91) ET QUONIAM ponit terciam rationem quam⁷⁸ concludit argumentacione indirecta. Et est argumentacio indirecta quando ex inconuenienti concessio⁷⁹ concluditur inconueniens ex cuius contrario probatur contrarium concessi, sicut: concessio quod in rebus fortuitis sit beatitudo, cum talia morte finiantur, sequitur quod omnis homo in morte fiat miser. Sed hoc non est,⁸⁰ cum multi per mortem querant beatitudinem; ergo in temporalibus non consistit beatitudo. Dicit ergo (91) ET QUONIAM TU IDEM ES CUI PERSUASUM ATQUE INSITUM SCIO PERMULTIS id est ualde multis DEMONSTRACIONIBUS MENTES HOMINUM NULLO MODO ESSE MORTALES CUMQUE CLARUM SIT FORTUITAM FELICITATEM CORPORIS MORTE

----- . . .
 76 quia posset amissionem RPO om. J / 77 igitur RPO ergo J /
 78 quam P que RJO / 79 inconuenienti concessio RDM conuenienti concessio PPeG concessio JO / 80 est RPO est uerum J /

FINIRI DUBITARI NEQUIT, SI HEC scilicet mors AUFERRE BEATITUDINEM
 POTEST, QUIN OMNE MORTALIUM GENUS IN MISERIAM MORTIS FINE LABATUR.
 Istud tamen inconueniens sequi non posset nisi poneretur anima
 immortalis quia non maneret subiectum susceptiuum miserie⁸¹ et
 ideo⁸¹ nec miseria sed posito subiecto necesse est alterum⁸²
 oppositorum inesse. Sed ista conclusio est falsa quare et illud
 unde sequitur, unde dicit (97) QUOD SI MULTOS SCIMUS⁸³ BEATITUDINIS
 FRUCTUM NON MORTE SOLUM VERUM ECIAM DOLORIBUS SUPPLICIISQUE
 QUESISSE, QUONAM MODO PRESENS VITA scilicet que prosperitatem
 fortuitam respicit BEATOS⁸⁴ FACERE POTEST QUE TRANSACTA scilicet⁸⁵
 terminata MISEROS NON EFFICIT ?

[II m 4]

QUISQUIS metrum quartum Anacreonticum ab inuentore, iambicum
 a pede predominante, dimetrum a numero pedum, cathaleticum quia
 deest sillaba ad complementum metri. Constat autem primo pede
 spondeo uel anapesto, secundo et tercio iambicis. Huic miscuit
 Ferecratium¹ de quo dictum est supra metro secundo huius libri.

---

81 miserie et ideo RPO et ideo miserie et ideo J / 82 alterim J /
 83 scimis J / 84 beatos O bonos RPJ / 85 scilicet P scilicet id
 est R scilicet et JO /

1 ferecratium P fericracium R feretracium JO /